

جەمیل سلیمان حەیدەر وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو بۆ (گولان):

بەپێی بیویست
نەتوانراوە
لەکەرتی پەلەوهری
کوردستان
سەرکەوتوو بین

وەزارەتی کشتوکاڵ پێی خۆش نییه زەوییه کشتوکاڵییهکان بکریته زەوی نیشته جیپوون

وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو لەوەلامی چەند پرسیاریکی گۆفاری گولان دا، ناماژە بەگرفتی کەمی بودجه دەکات کە بۆ جیبهچیکردنی پلانی ستراتیژی پیشکەوتنی کشتوکاڵ گرنگه، هاوکات ئەوێشی راگەیاندا کە ئەو ژمارەو زانیارییەکانی لەبەردەستی وەزارەتی کشتوکاڵدا نییه ئەو راستییە دەسەلمێنێت کە ئەمسال بەرھەمی گەنم و سەوزەو میووە گۆشت لەھەرێمی کوردستان زیادیکردووه، وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو تەئکیدێ لەو پلانی وەزارەت کردووه کە بۆ پیشخستن و زیادکردنی قەرزێ کشتوکاڵی لە سالی داھاتوو دەگیرێتە بەر، هاوکات پتر لە ۱۴ بەنداو لە ھەرێمی کوردستان جیبهچ دەکریت و ۳ لەو بەنداوانەش چوونەتە قۆناغی جیبهچیکردنەو، بەوتەئێ بەرێژیان بەھاویەشی لە گەل ژمارەیک لەو وەزارەتەکانی حکومەتی ھەرێم سنوورەکانمان لە گەل عێراقدا کۆتەرۆل دەکریت و چیتەر بێ پشکنینی تەندروستی و کوالیتی یگە نادریت خۆراکی ناتەندروست بێتە کوردستانەو.

لەبەرنامەئێ
وەزارەتدا ئێ بۆ
سالی داھاتوو
لەناوچە
چیناکۆکەکان
پروژەو کارو
چالاکێ کشتوکاڵی
ئەنجام بدریت

نابوووری

گولان

ژمارە (۸۰۳)
۲۰۱۰/۱۰/۲۵

۴۰

زۆرىيى بيزنسكارو ۋەبەرھىنەرانى بىيانى و ناوخۇ روو لەكەرتى كشتوكالى ناكەن

ئەندازىبار جەمىل سەلىمان ھەيدەر ۋەزىرى كشتوكال و سەرچاۋەكانى ئاۋ: يەككەرتنەۋى دوو ۋەزارەتى كشتوكال و سەرچاۋەكانى ئاۋ كارىكى ئاسان نەبوو، ھەنگاۋەكانمان بەو ئاراستەيەدا چوۋ كە لەچوارچىۋەيەكى ياساىي دا پەيكەربەندى ۋەزارەتى نوۋ دابرىژىن و ھەردوۋ ياساى ۋەزارەتى پىشوو بگەينە يەك ياساى تازە كە تىيدا زۇر لەبەرپۇبەرايەتتەيە گشتتەيەكان يەكگەرتنەۋە، بۇ نمونە ۋەكو بەرپۇبەرايەتى ئاۋ ژىرەۋى. لەلايەكى ترەۋە ئەو بەرپۇبەرايەتتەيەكى كە كارى زۇر كەم بوو ئەو بەرپۇبەرايەتتەيەمان خستەۋە ئاۋ بەرپۇبەرايەتتەيەكى تر، بەم شىۋەيە دوۋى پەسەندىكى ياساى ۋەزارەت لەلايەن ئەنجومەنى ۋەزىران و پەرلەمانەۋە ئىستاكە ۋەردەكارىيەكانى پەيكەرى ۋەزارەت تەۋاۋ بوۋە بۇ ۋەزارەتى دارايى بەرزكراۋتەۋە.

● **پىش دوو سال لەمەۋبەر پلانكى ستراتىژى بۇ پەرھىنەرانى كەرتى كشتوكالى دارپۇرا، بەلام لەگەل تەرخانكردنى بەشە بودجەى ۋەزارەتەكان، بۇ پىشخست و پەرھىنەرانى كەرتى كشتوكال و ئاۋدېژى بىرە بودجەيەكى كەم تەرخانكرا. پىست وانىيە بەبودجەيەكى كەم و بىخ دىراسەتكردىنى ئاۋانئى دارايى تەرخانكراۋ مومكىن نىيە بتوانرئىت زۆرىيى زۇرى بىرگەۋ خالەكانى پلانەكمۇ ئامانجەكان بەخىنە بوارى پراكتىكەيەۋە؟**

- پلاننى پەرھىنەرانى كەرتى كشتوكالى لەسالى ۲۰۰۹ لەكايىنە پىنجەم دەستى پىكراۋ لەم كايىنەش تەۋاۋكارى بەرنامەۋە پلانەكانى ھەمان كايىنەن، چونكە پلانەكە لە ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۳ يە، واتە پلانكى پىنج ساللەۋە ئامانجى سەرەكى ئەو پلانە ستراتىژىيە گەيشتمانە بەقۇناغىك كە بەتواناى نىۋخۇيى بتوانىن پىداۋىستتەيەكانى ناوخۇى ھەرتەمەكە لەو پىنج ساللەدا دابىن بگەين، بەلام لەم پلانەدا بودجەيەكى گەۋرە دانرا، كە نىزىكەى ۱۰ مىليار دۇلار بودجە بۇ جىبەجىكردىنى پلاننى ستراتىژى پەرھىنەرانى كەرتى كشتوكال پىشنىبار كرابوو، ئەم برە پارىيە بۇ بارودۇخى ئەمروۋى كوردستان و عىراق زۇر، بۇيە گەرچى تەرخانكردنى ئەو برە پارىيە بۇ پىنج ۋەزارەتى پىشەسازى و بازىرگانى و كشتوكال و پلاننان و ۋەزارەتى پىشۋى سەرچاۋەكانى ئاۋ بوو، بەلام لەم قۇناغەدا مومكىن نىيە دابىن بگەرت،

دواكەۋتتى رەزامەندى لەسەر بودجە كە بۇ مانكى ۶ درېژەي كىشاۋ لەمانكى تەمومۇ دەست بەرپۇرژەكان كراۋ تەنيا تۋانرا پۇرژەكان بەخىنە بوارى جىبەجىكرنەۋە.

● **كاتىك بودجەى پىۋىست بۇ جىبەجىكردىنى پلاننى ستراتىژى پەرھىنەرانى كشتوكال دابىن نەكەرتى پىۋىست بەۋە دەكات لەرپىگى ھاندانى كەرتى تايبەت و راكىشانى ۋەبەرھىنەنەۋە برە بودجەى پىۋىست دابىن بگەرت و كەرتى تايبەتئىش رۇلى خۇى بىيىت لەپەرھىنەرانى كەرتى كشتوكال، ئايا چى كار ئاسانى و ھەنگاۋىك لەمبارەدا نراۋە؟**

- كەرتى كشتوكالى بەيى كەرتى ۋەبەرھىنان پىش ناكەۋىت، بۇيە كارو چالاكەيەكانى ۋەزارەتى كشتوكال بەو ئاراستەيە دەۋرات كارئاسانى و يارمەتى ھەموۋ ۋەبەرھىنەرىكى نىۋخۇيى و بىيانى بگەين، بۇ نمونە ماۋەيەك لەمەۋبەر سەرۋكى ھەرتەم سەردانى ۋەلاننى توركىيە كىردوۋ پەيۋەندىيەكانى نىۋان ھەرتەم و ئەو ۋەلانە تارادەيەكى باش ئاساىي بۇتەۋەۋ بەرەۋ پىشەۋە چوۋە، دوابەدوۋى ئەم سەردانەش ژمارەيەكى بەرچاۋ لەكۇمپانىكانى توركىيا ھاتنە ھەرتەمى كوردستان و لەكەرتى ۋەبەرھىنان كارىان كىرد، بۇيە رۇژانە چەندىن كۇمپانىيە كشتوكالى يا پەيۋەندار بەكەرتى كشتوكالى لەدەۋەۋى ۋەلات و لەتوركىياۋە روو لەھەرتەمى كوردستان دەكەن، ھەر بۇيە لە ۋەزارەتى كشتوكالى پلانكىمان داناۋە بۇ پىشخستنى كەرتى ۋەبەرھىنانى بىيانى و نىۋخۇيى، كە پۇرژەكانى پىشخستنى كشتوكال و دامەرزاندنى كارگەكانى پىشەسازى خۇراكى لەخۇدەگەرت، لە پلاننى ۲۰۰۹ برى ۱۰۰ مىليار دىنار تەرخانكراۋو بۇ پىدانى قەرزى كشتوكالى، كە تەنيا نىزىكەى ۸ مىليار سەرفكرا، چونكە ئەو كات سوود لەسەر دانەۋى قەرزەكە دانراۋو دوۋى رەزامەندى ئەنجومەنى ۋەزىران برى سوودمان لاۋردوۋ، لەبەرنامەدا ھەيە قەرزى كشتوكالى پىش بەخىن و دەرفەتتىكى باش دەيىت بۇ پىشخستنى كەرتى كشتوكالى و زىادبوۋنى روۋبەرى كشتوكال.

● **زۆرىيى بيزنسكارو سەرمایەدارى كوردستانى روۋيان لەكەرتى بازىرگانى و بەلئىندەرايەتى يا پۇرژەكانى نىشەجىپوۋن كىردوۋە، واتە لەكەرتى بەرھەمەتئىن دوۋرەكەۋتوۋنەتەۋە بەتايبەتى لەبواری كەرتى بەرھەمەتئىن كشتوكالى، بەرپۇت پىت وانىيە كەمكورتتەك لەياساى ۋەبەرھىنان ھەيە كە**

ۋاىكردوۋە سەرمایەداران روو لەسو كەرتانە بگەن كە قازانجى خىزى تىدايە؟ بۇ ھەۋل نەدراۋە لەگەل دەستى ۋەبەرھىنان گىتوگۇ بگەرت و رپىگىسەك بەدۇرژەتەۋە تاۋەكو زىاتر ئاسانكارى و يارمەتى ئەو ۋەبەرھىنانە بگەرت كە لە پۇرژەى ۋەبەرھىنانى كشتوكالى كار دەكات؟

- بەداخەۋە زۆرىيى ئەو ۋەبەرھىنەرە بىيانىانەكى كە دىنە كوردستان روو لەو كەرتە ئابوۋرىيە دەكەن كە سوۋدى زىاترو خىزىراتر لىي دەست دەكەۋىت، بەپىچەۋانەۋە پۇرژەكانى كشتوكالەۋە كە كاتىكى زۇرى دەۋىت، بۇ نمونە پۇرژەى شىرەمەنى (البان) كاتىكى زۇرى دەۋىت تاۋەكو مانگى شىرەدەر لەدەرەۋە دەھىنرئىت و ۋەردەكارى پۇرژەكەۋ دۇزىنەۋى بازار بۇ بەرھەمەكە مسۇگەر دەكەرت، تەناتە كارگەى ئالىكىشى دەۋىت، گەرتى ۋەبەرھىنەرى كوردستانى لەۋەدایە نازانئىت پۇرژەكانى ۋەبەرھىنانى كشتوكالى پۇرژەى بەردەۋامن و بگەر لە ياساى ۋەبەرھىنانىشدا ئاسانكارى و يارمەتى و بگەر پالىشتتەيەكى باشى بۇ دانراۋە بۇ نمونە لەكاتى ئەنجامدانى پۇرژەى كشتوكالى يا ئاۋەلدارى و بىزنسكار دەتوانئىت بىتتە خاۋەنى ئەو روۋبەرە زەۋىيە، ئىستاكە دوو گەۋرە كۇمپانىيە گەۋرە ھاتوۋن يەككىيان كۇمپانىيە نوۋرە لە دەشتى شەمامك بۇ بەخىۋكردنى ۴۰۰۰ مانگا لەدەرەۋەۋى ۋەلات دەھىن و كارگەيەكى ئەلبان دادەمەزىن، ھەرۋەھا كۇمپانىيەكى تىرى بەرتانى كە نىزىكەى ۸۰۰ دۇنم زەۋىيان لىرە ۋەرگرتوۋە برىارىشە ۱۰۰۰ دۇنم تىرشىيان لە بەردە رەش بەدىنى بۇ دامەرزاندنى پۇرژەيەكى گەۋرە ئەلبان، لەگەل كۇمپانىيەكى تىرى بەرزىلش گىتوگۇۋ دانوستاندن دەكەين بۇ دانانى كارگەيەكى شەكر. چەندىن پۇرژەى تىرى ۋەك چاندنى زىتوۋن و دروستكردى كارگەى تىرى پىشەسازى خۇراكى پىشكەش بەۋەزارەت كراۋە.

● **بەرپۇت باسە لەقەرزى كشتوكالى كىرد ئايا بەرنامەۋە پلاننى ۋەزارەت بۇ سالى داھاتوۋ چىە تاۋەكو قەرزىكى زىاتر بەرپۇتە ئەو جوۋىتارىو بىزنسكارانەى دەپانەۋىت لەبواری كشتوكال كار بگەن و پۇرژەى ۋەبەرھىنان ئەنجام بەن؟**

- لە سالى ۲۰۰۹ تاۋەكو ۵۰ مىلۇن دىنار قەرزمان داۋە، واتە ھەر جوۋىتارىك پۇرژەيەك پىشكەش بگات دەتوانئىت برى ۵۰ مىلۇن دىنار قەرزى كشتوكالى ۋەرگەرت، سالى

لەرپىگى قەرزى كشتوكالىيەۋە دەرفەتتىكى باش بۇ پىشخستنى كەرتى كشتوكالى دابىن دەكەين

زىاتر لە ۶۰٪ بودجەى پلاننى ستراتىژى بۇ كەرتى ئاۋە

۲۰۱۰ سەققى پىدائى قەرزى كشتوكالى بۇ ۸۰ مىليۇن دىنار بەرزكرايەۋە، لە بەرنامەدايە بۇ سالى ۲۰۱۱ ئەۋ سەققە زياد بىكرېت، بىرپارېشە ناۋچە جىناكۆكەكان دواي رەزامەندى ئەنجومەنى ۋەزىرانى حكومەتى ھەرىمى كوردستان ئەۋانېش تونانى سوود ۋەرگرتىيان لەقەرزى كشتوكالى ھەرىمى كوردستان ھەيىت، كاتىك باسى يارمەتى و پالېشتى كەرتى كشتوكال دەكەين ھەندىك پىرۆژە ھەيە پالېشتى و يارمەتى ۋەزەرتىش دەكرېت بۇ نمونە كېرىنى مەكىنەي تراكتۆر جوتىيار دەتوانىت قەرز ۋەرىگىت و لەلايەن ئىمەۋە ۱۵۰۰ دۆلار ۋەك كۆمەك پىسى دەدرت، سىياسەت و بەرنامەى ۋەزەردى كشتوكال و سەرچاۋەكانى ئاۋ گۆرانكارى بەسەردا ھاتوۋە، بۇ نمونە ئىمە تەنيا ئامىرو كەرەستەى كشتوكالى ناكېرىن و داۋەشى بىكەين، بەلكو ھەلساۋىن بەدانانى ستراتىيەتېك كە ھەر جوتىيارىك پىداۋىستى چى يە لەرېنگاى ۋەزەرت پالېشتى دەكرېت بەبەشىك لە پارە، تاۋەكو بەپىي پىداۋىستى جوتىيارەك ئامىرو كەرەستە كشتوكالىيەكان بۇ جوتىياران داىبن بىكرېن.

● لەدوا كۆنرانسى خۇراك بەرپىرت نامازەت بەۋەدا كە داتاۋ دوا زانپارېيەكانى دەستكەوتوۋ لەكەرتى كشتوكالى كوردستان نامازە بەۋە دەدەن كە كەرتى كشتوكالى و بەرھەمى ئىۋخۇيى بەتاببەت لەبوارى گەنم و مىۋو سەۋزە گۆشتەۋە بۇ پىشەۋە چوۋ ئايا ئەۋ داتاۋ زانپارېيانە دلخۇشكەرە بەۋەى كەرتى كشتوكالى بۇ پىشەۋە چوۋ ھەنگاۋ بەرۋو ئاسايشى خۇراكى لەھەرىمى كوردستان دەنرېت؟

- جىۋاۋىيەكى بەرچاۋ لەئاستى بەرھەمەنناتى كشتوكالى لەنىۋان سالانى ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۰ ھەبۋو، بۇ نمونە پىداۋىستى دانىشتوانى ھەرىمى كوردستان لەبەرھەمى گەنم بۇ ئەۋ پىنچ ساللە كە دانىشتوانى ھەرىم بە ۵ مىليۇن كەس دانراۋە سالانە نىزىكەى ۵۰۰ ھەزار تەنە، ئەمسال بەرھەمى گەنمى كوردستان كە لە سايلۇكان ۋەرگىرا گەبىشتە نىزىكەى ۵۰۳ ھەزار تەن، ئەم برە گەنەش تەنيا گەنمى پلە (يەك و دوو) بوو. لەبوارى بەرھەمى سەۋزەدا گەر بەراۋردى بىكەين بەسالى ۲۰۰۹ ئەۋە دەبىنن لەروۋى زيادبۋونى خانۋوى پلاستىكىيەۋە كە گەيشتۋنەتە ۷۰۰۰ خانۋوى پلاستىكى ئەمە گۆرانكارىيەكى باشە لەبوارى پىشكەۋونى

شىۋازى بەرھەمەنناتى كشتوكالىيەۋە، نىزىكەى ۱۴۰۰ خانۋوى پلاستىكىمان داۋەش كورد، تەنەت لەبوارى گۆشتى ئاژەل و پەلەۋەپىشەۋە ھەنگاۋى باش نراۋە ئەمسال بەرھەمى ئىۋخۇيى زياد بوۋو مۆلەت دەدرتتە ھەموو بىزىنساكارو جوتىيارىك تاۋەكو لەرېنگاى برايم خەلىل ئاژەل بەپىننە ھەرىمى كوردستان ئەۋەتا لەرېنگاى برايم خەلىل ۱۰۰۰ مانگاى بەرازىلى ھاتۆتە ھەرىمى كوردستان.

● زۆر جار باسى خۇراكى تەندروست دەكرېت، ئايا لەگەل ۋەزەرتەكانى بازىرگانى و پىشەسازى و تەندوستى تاچەند گىتوگۇ كراۋە تاۋەكو كۆنترۆلى ھىناتى خۇراكى خراب و ناتەندروست بىكرېت و پالېشتى بەرھەمەنناتى ناۋخۇيى بىكرېت؟

- لىزەدا كىشەيەكى لىكتىنگەيشتن ھەيە كاتىك ھەرچى رەخنەيەك بىگرېت لەبوارى خۇراك و داىبنكردى پىداۋىستى خۇراك ئەۋ بواردى كە بەرپىرت نامازەت پىدا راستەۋخۇ رەخنە لەۋەزەرتى كشتوكال و سەرچاۋەكانى ئاۋ دەگىرېت، بۇ نمونە ۋەرگرتى بەرھەمى گەنمى جوتىياران لە سايلۇكان ھەر كەموكورتىيەك ھەيىت راستەۋخۇ رەخنە لەۋەزەرتەكەى ئىمە دەگىرېت لەكاتىكدا ئەمە پەيۋەندى بەۋەزەرتى بازىرگانى و پىشەسازىيەۋە ھەيە، تەنەت ئەركى ھاندان و دانانى كارگە پىرۆژەكان دەكەۋىتە ئەستۋى ۋەزەرتەكانى تر نەك ۋەزەرتى كشتوكال، لەپلانى ستراتىيە پەرىپىدائى كشتوكالى دا ھاتوۋە بەشىك لەۋ پلانە ۋەزەرتەكانى بازىرگانى و پىشەسازى لەئەستۋى دەگرېت تەنەت برە پارى پىۋىستىشيان بۇ دانراۋە، بۇ نمونە دروستكردى سايلۇكان و پىشەسازى خۇراكى پەيۋەندى بەۋانەۋە ھەيە، چ لەرېنگاى كەرتى تايبەت يىت يا كەرتى گىشتى، ئەۋانېش قەرزى پىشەسازىيان ھەيە، تەنەت لەبەرنامەدايە سايلۇكان نۆبىكرېنەۋە و چەند سايلۇيەكىش دروست بىكرېن لە دەقەرى كەلارو بەردەرەش. ئىمە ۋەك ۋەزەرتى كشتوكالى لە ناۋچە سەۋرېيەكانى ئىران و توركىياۋە لەھەموو دەروازەكان گرەنتى كشتوكال و بەيترى ھەيە، تەنەت كوالىتى كۆنترۆل و تەندروستىش ھەيە، ئىستاكە من لەگەل ھەرىكە لەبەرپىزان ۋەزىرى پلاننانان و تەندروستى و بازىرگانى و پىشەسازى تاۋەكو جۇرە رىكخستىن بىكەين و ھەر ۋەزەرتىك پىكەۋە لەرېنگاى سىستەمىكى ھاۋەش

كۆنترۆلى ئەۋ خۇراك و بەرھەمە بيانىيەنە بىكەين، تەنەت رەزامەندى ئەنجومەنى ۋەزىرانان ۋەرگرتوۋە بۇ كۆنترۆلكردى ئەۋ بەرھەمانەى لەناۋچەكانى ناۋەراست و خاۋروۋى عىراقىشەۋە دېت تاۋەكو سەۋرەكان بەۋ شىۋەيەى ئىستا كراۋە نەيىت لەبەردەم ھىناتى خۇراك و بەروبوۋمى خرابى كشتوكالى.

● شارەزايانى بىۋارى ئابۋورى لەچەند بۇنەيەدا نامازىيان بەپلانى پەرىپىدائى كەرتى كشتوكالى كورد، كە پلاستىكى خراب نىيە بەلام نامازە بەچۇنەتى جىبەجىكردى پلانەكە نەكراۋە، ئايا ئەمە كەموكورتىيە نىيە لەپلانە پىنچ سالىيەكەى ۋەزەرتى كشتوكال و سەرچاۋەكانى ئاۋ كە ۋادەكات جىبەجىكردى پلانەكە لەروۋى پراكتىكىيەۋە كارىكى ئاسان نەيىت؟ تاچەند ۋەزەرت پىسى بەشارەزايانى ئەكادىمى زانكۆۋ رىكخراۋەكانى كۆمەلگاى مەدەنى كىرەۋە بۇ چارەسەركردى كەموكورتىيەكان؟

- ئىستاكە لەسالى دوۋەمى جىبەجىكردى پلانەكەداىن بەنىازىن لەمانگى كانۋونى يەكەمى ئەمسال كۆنفرانسىكى گەرە بەكەين ئىستاكە لەھەردوۋ مانگى ۱۰ و ۱۱ كۆنفرانسى بىچوۋكمان دەست پىكرەۋوۋ تاۋەكو ھەموو سىكتەرەك بەجىا لەچۇنەتى ھەلسەنگاندنى سىكتەرەكەۋە باشتىن بۇچوۋن و پىشنىيار بۇ دارىشتەۋەى بەرنامەكانمان دارپىزىن، بەتەئىكىد گىرت و كىشەۋ رىنگاى ناتەندروستمان ھەيە و بەدۋاى ھەلپىزاردنى بەرنامەۋ پلانى نۆى و باشتىرا دەگەرپىن، تاۋەكو لەسە سالى تر چى بىكەين، سەررەۋونى پلانى ستراتىيەى كەرتى كشتوكال پەيۋەندى بەبۇدجەۋە ھەيە، گەرىتوۋ لە ۶۰٪ ي ئەۋ پلانە بىچىتە بوارى پراكتىكىيەۋە بەتەئىكىد سەررەۋوتوۋ دەبىن. بەتەئىكىدېش لەگەل شارەزايانى دەرۋەى ۋلات و ناۋخۇ گىتوگۇۋ راگۆرېنەۋە كراۋە تاۋەكو لەرېنگاى ھەلسەنگاندن و بۇچوۋن و پىشنىيارەكانىيەۋە بەبەردەۋامى پلانەكە باشتىر بىكرېت، لەۋەزەرتەمان شاندىمان بۇ ئوستىراليا ناردوۋە بۇ چاندى گەنم بەرپىنگاى تەكنەلۇژىياۋ شىۋازى نۆى تا ئىستا بەرھەمى گەنمى ئىمە ۱-۲۰ بوۋە لەكاتىكدا لەۋلاتى ئوستىراليا ۱-۵۰ بوۋە، ئەمە لەكاتىكدا ھەمان ژىنگەۋ باروۋخى سەۋرېشمان ھەيە. لەبەرنامەى ۋەزەرتەمان داۋە بەتەكنەلۇژىياۋ نۆى و شىۋازى پىشكەۋوتوۋ كەرتى كشتوكال

بۇ پېشەۋە بېھىن.

● **ئاۋەدانىڭىزنىڭمۇ گۈندەك ئانمان رەنگى بەگەۋەرتىن فاكىتىرى پېشەكەۋىتى كەرتى كىشتوكال دابىرەت كەچى ئىستى كۆچى پېچەۋانە ھەيە ئەمەش كاريگەرى لەسەر پېشەكەۋىتى كەرتى كىشتوكال دەپت، ئايا راي بەرپۇت بۇ چارەسەر كەرتى كىشى گۈندىشىنەكان چىبە بەتايىبەت گەرتى نەبۈۋى بازار بۇ ساڭىر كەرتى بەرھەمى جوتىاران كە ھۆكارىكى بىنەپەتى ھاندانى كەرتى كىشتوكال؟**

- ئاۋەدانىڭىزنىڭمۇ گۈندەكان تايىبەتە بەۋەزارەتى ئاۋەدانىڭىزنىڭمۇ، پېشەكەۋىتى بەرھەمى جوتىاران كە دەنۇردىيە شارەكان بەھۇى گرانى تېچۈۋى گۈاستىنەۋە قازانچى نەدەكەرد، بۇيە لە ۲۰۰۹ ۋ ۲۰۱۰ ياساى پاراستىنى بەرھەمى ئىۋخۇى كىشتوكالى دەرچۈۋە، لەم روانگەيەۋە باج لەسەر بەرھەمى بىيانى دانرا گەرچى سەر كەۋىتى بەدەست نەھىنا، بۇيە بېرىماندا بەپىي بارودۇخى ئاستى بەرھەمى ناۋخۇى ئەۋ سېستەمە پەپەرۋە بىرپۇت، واتە كاتىك بەرھەمى ناۋخۇى كەرتى كىشتوكال لەبۈارى بەرۋوبومىڭىدا باش بو، ئەۋ كات باج لەسەر بەرھەمى بىيانى ئەۋ بەرۋوبومە دادەنۇت.

بەمەش كاتىك جوتىاران بزانت لەچاندنى بەرھەمىڭىدا زىانى پى ناگات، ئەۋ كات لەسەر بەرھەمىنەن ۋ بگرە پېشەكەۋىتى بەرۋوبومەكەشى بەردەۋام دەپت.

● **لەھەرتى كوردستان نىكەى ۴۰۰ كىلگەى پەلەۋەر ھەيە كەچى بازارەكانى كوردستان پىر بوۋە لەبەرھەمى پەلەۋەرى بىيانى، تەنانت لەبۈارى كەرتى ئاۋەلىشىدا بەھەمانشۇۋە؟**

- راستە بەپىي پېۋىست نەتوانراۋە لەكەرتى پە لە ۋەرى كوردستان سەر كەۋتوۋ

بىن، كىشەى كەرتى پەلەۋەر لەۋەدايە تاكو ئىستا ناتوانىن كىبىركىي بەرھەمى بىيانى بىكەن، ئەمەش بۇ كۆمەلىك ھۆكار دەگەرتىتەۋە لەلايەك عەلەف لەدەرەۋەى ۋلات دېت ۋ لەلايەكى ترەۋە دەستى كار گرانە، بۇ رويەروۋوبونەۋەى ئەم بارودۇخە ھەنگاۋىكى نۇنمان دەست پىنكرد ۋ ۱۲ گروپى پىرۇۋەكانى پەلەۋەرمان بە شىۋەى بازەپىي دامەزاند، ھەر گروپىك مىليۇن دۇلارىان لەكەۋمەتى ھەرتى كوردستان بۇ تەرەخان دەكەرت ۋ بەشىۋەى قىست ئەۋ پرە پارەيە ۋەردەگرن، بۇ ئەم مەبەستەش زىاتر لە ۴ مىليار دىنار تەرەخانراۋە بۇ پالېشى خاۋەن پەلەۋەرەكان، ئەمەش ۋەكو پالېشى سەرپىنى پەلەۋەر، پىم ۋايە لە داھاتوۋدا بتوانىن كىبىركىي بەرھەمى پەلەۋەرى بىيانى بىكەن.

● **ئايا تاچەند ھەۋل دەدەرت پىرۇۋەكانى ئاۋدېسى ۋ بەرھەست ۋ بەندەۋەكان بەرۋە پېشەۋە بېرپۇت تاۋەكو جارىكى تر رويەروۋى ۋ شەكەسالى نەپىنەۋەر رويەرى زەۋى بەراۋ فراۋان بىكەن؟**

- زىاتر لە ۶۰/۷۰ بۇدجەى پلانى ستراتىۋى بۇ كەرتى ئاۋە، ئىستاكە لەھەرتى كوردستاندا پىرۇۋەى باش دەستى پىنكردوۋە، ھەنگاۋى باش بەرۋە زىادكەردنى رويەرى زەۋى كىشتوكالى دەنۇپىن ۋ چى تر ھەر پىشت بەناۋى باران نابەستىن، لەبەرنامەى ۋەزارەتدايە ۱۴ بەنداۋ لەھەرتى كوردستان دروست بىكەن، لە ھەرتى كوردستان ۱۵۴ شۇن ھەيە دەستىنشان كراۋن، بۇيە بەنداۋ بېچۈوك ۋ مامناۋەندى ۋ گەۋرەكان لەپلانى ۋەزارەتدايە بۇ ئەم مەبەستەش ۳ بەنداۋ لەقۇناغى جىبەجىكەردندان ۋ زىاتر لە ۱۰۰ پىرۇۋەى ئاۋدېسى لە بەرنامەى ۲۰۱۰

دايە، ھەرۋەھا دىراسەتى پىرۇۋەى شەمامك تەۋاۋ بوۋە بەتەۋاۋبوۋنى پىرۇۋەكەش دەتوانرپت ۸۰ ھەزار دۇنم زەۋى كەلكى لەۋ پىرۇۋە ئاۋدېسىيە گرنگە ۋەربىگرت ۋ چۇتە قۇناغى تەندەرەۋە، بەتەۋاۋبوۋنى پىرۇۋەى ئاۋدېسى شەمامك ھەنگاۋىكى گەۋرە بۇ كەرتى كىشتوكال لەھەرتى كوردستان دەنۇت.

لەقۇتايى دا بەرپۇت ۋەزىرى كىشتوكال ۋ سەرچاۋەكانى ئاۋ ناماۋەى بەۋەكەرد كە ۋەكو ۋەزارەتى كىشتوكال پىيىان خۇش نىيە زەۋىيە كىشتوكالىيەكان بىرپۇتە زەۋى نىشتەجىپوۋن، بۇيە پىۋىستە ھەنگاۋ بەرۋە گەۋرەۋونى شار بەرپۇت بەشىۋازى ستونى نەك ئاسۇى، ھاۋكات بەرپۇتياۋ سەبارەت بەپەتاۋ نەخۇشىيەكانى كىشتوكالى ۋ ئاۋەلى گوتى: لە دوو سالى رابىرودودا كەرتى كىشتوكال زىانى گەۋرەى لىكەتوۋ نەخۇشى ۋ پەتاي ئاۋەلىش زىادىكەردبو، بەلام ئەمسال ھەنگاۋى جىددى ۋ بەردەۋام بۇ رويەروۋوبونەۋەى ئەۋ گرت ۋ كىشانە نراۋە جىبى دلخۇشىشە ئەمسال ئاۋەل لەدەرەۋەى ۋلات دىتەۋە، لەبەرنامەى ۋەزارەتدايە بۇ سالى داھاتوۋ لەناۋچە جىناكۇكەكان لەسناچار تا خانەقىن چەند كەرەستەيەكى ئاۋدان دا بەش بىرپۇت ۋ لە قەرزى كىشتوكالىشدا ۋەكو ھەرتى كوردستان مامەلەيان لەگەل بىرپۇت ۋ تۇۋى باۋەرپىنكراۋيان بەرپۇت. لە بەعشىقە سەرقالى پىرۇۋەىكى زەپىتى زەپىتوۋىن ۋ چەند بىرپۇت ئىرتواۋىش دادەنۇت ۋ نەمامى زەپىتوۋىن بەسەردا دا بەش دەكەرت.

بەپىي ئاستى
بەرھەمى
كىشتوكالى
ناۋخۇى
سېستەمى دانانى
باج لەسەر
بەرھەمى بىيانى
پەپەرۋە دەكەرت

پلانى پەرپىندانى
كەرتى كىشتوكالى
لەسالى ۲۰۰۹
لەكابىنەى پىنچەم
دەستى پىنكراۋ
لەم كابىنەيەش
تەۋاۋكارى
بەرنامەۋ
پلانىكانى
ھەمان كابىنەىن

